

Vrbas bez grejanja deset dana

• • strana 2

5000103535992

■ I ove godine JKP "Standard" nije bio u stanju da otpočne grejnu sezonu na vreme. Umesto toga građani su imali hladne radijatore punih deset dana, a pri tome nisu znali kada će i da li će početi grejanje.

REGIONALNI LIST

www.okonas.info

CENA 70 DINARA

BAČKA PRESS

• • Četvrtak 31. oktobar 2024. Broj: 0184

Medicinska laboratorija

MEDLAB

21460 Vrbas, Save Kovačevića 81,
tel: 021/701-702, www.medlab.rs

• • strana 10

Oktobarska priznanja povodom Dana oslobođenja
Nagrađeni istaknuti pregaoci

Dr Nikola Rmuš
o mentalnom
zdravlju

**U porastu
su bolesti
zavisnosti**

■ "Nedostaje nam
empatija, asertivnost..."

• • strana 7

Gala koncert u Vrbasu

■ Bojan Periz, direktor KC Vrbasa uručio zahvalnicu Jovanu Pejiću, dirigentu Hora Operе SNP-a.

Manje pšenice zbog velikih troškova

**Paori kažu - biće
skupa setva**

Povećanje trgovачkih marži - skok
sa 19 na 23 posto

**Sve preko leđa
građana**

Leteći Holandanin u meču sa Crvenom Zvezdom

Meč za pamćenje

• • strana 9

Etnološki filmovi u Gradskom muzeju Vrbasa

Treba upoznati kulturu i običaje različitih naroda

■ Od 4. do 8. novembra

32 FEF

Redakcijski komentar

Nije ljudski čutati!?

Ova teza podseća na naziv jedne emisije, na jednoj televiziji. Nije tema teksta ni emisija, ni televizija. Ova rečenica gore navedena u naslovu direktno je suprostavljena jednoj od teza iz nekog od romana našeg Nobelovca o kome, (eto koincidencije ide sada i jedna zanimljiva serija na televiziji), u kojoj se kaže "u čutanju je sigurnost". U jednoj od pripovedaka ovog našeg svetski poznatog pisca se kaže "prvi ili najglasniji pevac završava u loncu". Dakle pitanje je ili više uopšte nije pitanje, nego je jasno da je najpametnije čutati. I sada bi se tu moglo dodati, ako nemaš šta da kažeš, ili ako možeš nekog da povrediš, ili ako možeš da kažeš istinu, jer zašto da kažeš istinu, ona sama nađe puta i uvek svi znaju sve i uvek znaju istinu, zašto baš ti moraš da je izgovoriš, nema potrebe. Nije vredno truda i napora, a posebno posledica. Ipak postoji ova sentenca prvo da "nije srpski čutati", pa onda može da se kaže da nije ni "muški" čutati i na kraju da nije ljudski čutati. Nekada i za najveće greške, propuste ili ogrešenja, lakše je reći pogrešio sam, nisam mislio tako i slično. Tada je lakše i onome koje grešio, ali i onome koji trpi štetu i onda

mu ova sentenca, nije ljudski čutati, dođe kao melemla, kao znak izvesnog uvažavanja, pa i poštovanja. Retko se to dešava, jer za takav potez treba mnogo hrabrosti, ljudskosti i iskrenosti. Živimo u vremenima koja su defektna u moralu, ljudskosti, iskrenosti zato je više onih koji kažu da je hrabrost-ludost koja može da košta glave i života. Tako da je teško doći do nekog zaključka, zapravo teško je poentirati reći, e, najbolje ja da kažem jedno izvinjenje da priznam, da olakšam sebi ili bolje je sve to očutati, vreme sa sobom odnosi sve, čini na zaboravu, donosi nešto novo, a to što nisam kazao priznao, uvek će uraditi neko drugi, a ako i ne uradi, uradiće vreme. A taj neko drugi koji je hrabar i lud, neka snosi posledice, šta briga onoga koji je isto to znao, a čitao. Znači ova sentenca u naslovu, kako bi se reklo ne piće vodu. Posebno ne u sadašnjem vremenu. I ko je uopšte mogao da posumnjava u vanvremensku sentencu "čutanje je zlato- u čutanju je sigurnost"? Poentirati se ipak ne može, iako sentenca nije ljudski čutati danas ne piće vodu, a ljudi smo? Kao zaključak samo se nameće, gledajte seriju o našem Nobelovcu, poučna je.

Agencija za izdavanje novina i web portala
BAČKA PRESS - OKONAS.INFO VRBAS,

Maršala Tita 92, (Hotel Bačka), Vrbas

Ljubinka Nedović direktor i gl. i odgovorni urednik;
grafička priprema - redakcija. List Bačka Press izlazi dva puta mesečno;
Telefoni: 061/319-33-65, 062/31-74-41; backapress.info@gmail.com,
okonasinfo@gmail.com

Štamparija: "CMYK Printing", Crvena
Katalogizacija u publikaciji Matice srpske, Novi Sad

Bačka Press ISSN 2466-281X - Cobiss. sr-id 299656455;
Tiraž: 4000 primeraka

Vojvodanska banka / Tekući dinarski račun broj 325950060000204817

JKP "Standard" ostavio korisnike bez grejanja

Vrbas bez grejanja deset dana

I ove godine JKP "Standard" nije bio u stanju da otpočne grejnu sezonu na vreme. Umesto toga građani su imali hladne radijatore u stanovima punih deset dana, a pri tome nisu imali pojma ni kada će i da li će početi grejanje. U susednim opštinama nema problema sa dajinskim grejanjem.

Kao što je poznato 15. aprila grejna sezona se završava svuda pa i u Vrbasu, od tada do 15. oktobra je mnogo vremena proteklo do početka nove grejne sezone. Očigledno ne dovoljno, ni faktor vreme nije bio jedini da se JKP "Standard" presabere i organizuje kako bi pružio usluge zbog kojih radi i uopšte postoji.

Naprotiv i ove godine grejna sezona ih je zatekla, iznenadila i verovatno se čeka da neko drugi reši problem, odozgo. Ko je taj drugi ne zna se i malo šta se pouzdano zna oko slučaja "Standarda", koji sada već jeste slučaj, jer naprosto postoji kao balast i teret kako osnivaču, tako građanima jer ne vrši svoju osnovnu funkciju. A ne tako davno kupovao je i autobuse "Vrbas - prevoza"!

Od tada do sada radilo je preduzeće kako tako, pa čak potpisalo ugovor o javno privatnom partnerstvu o pružanju grejnih usluga na gas, umesto na mazut i izgledalo je da sve to ide kako treba.

Od nedavno počinje da škripi da kasni grejanje, da novi partneri zavrću gas, kada se ne plati, dugovi rastu, iako su imali astronomski visoke cene grejanja. Preduzeće menja samo direktore umesto da rešava suštinski problem. Na kraju ulaze nespremno i u ovu grejnu sezonu za koju se ne zna kako

će da završi. I uopšte malo se šta zna zvanično. Uglavnom Standardovci su pedantno "okačili" obaveštenja o tome da će obaviti grejne probe par dana pre zvaničnog početka grejanja, što su negde učinili, a negde nisu. Na istim o-

reka da nema pojma kada će početi grejanje, da o tome nema pojma ni direktorka firme, i da nisu primili plate poslednja tri meseca. Naravno direktorka firme ne komunicira sa javnošću, tako da se opet nezvanično informiše i priča da je ovo preduzeće svom privatnom partneru iz Beograda, dužno "grdne" pare i da oni jednostavno neće da puste grejanje, dok im se ne isplati dug.

Čak se pronosi priča po gradu da ima veliki broj ustanova najvećih dužnika. Šta jeste, a šta nije istina nije ni važno.

Jedna je nepobitna istina i činjenica da preko 1.000 korisnika grejnih usluga "Standarda" nema grejanja iako jutranje temperature sada već padaju na tri stepena, da među korisnicima ima starih, bolesnih, dece...

Istina je i to da se korisnici baš nisu nešto javno i glasno čuli i oglasili zbog hladnih radijatora u stanovima. Valjda nemaju vremena od razmišljanja i mogućnosti šta nabaviti i kupiti kao alternativu za grejanje, a to što su plaćali neki fiksni deo od 15.aprila do sada nema veze, pa i nisu to prve i jedine pare koje im je u životu neko uzeo. Nisu prvi put prevareni, a ne zna se i koliko puta bi trebalo da budu, da jednom stave tačku na prevare.

Obeležen 20. oktobar Dan opštine i Dan oslobođenja opštine Vrbas

Zastava Srbije je temelj naše sadašnjosti

■ **“20. oktobar predstavlja jedan od najvažnijih datuma u istoriji opštine Vrbas, koji je prilika da se istakne privrženost tekovinama antifašizma, slobodi, miru i prosperitetu”, istakao je Milan Glušac, predsednik opštine Vrbas.**

Povodom 20. oktobra Dana opštine i Dana oslobođenja u opštini Vrbas uručene Oktobarske nagrade i položeni venci. Polaganjem venaca na spomenike palim borcima, vojnicima Crvene armije, ratnicima poginulim u ratovima 1991. do 1999. godine i svečanom sednicom Skupštine opštine na kojoj je

opštine Vrbas, koji je prilika da se istakne privrženost tekovinama antifašizma, slobodi, miru i prosperitetu.
“Mi svakog 20. oktobra, slavimo hrabrost onih koji su slomili ispruženu ruku mračne moći, i iz nje istrgli barjak smrti. Koji su smoždili njene surove i zle divizije ropsstva. Nakon tog dana,

Ovogodišnji dobitnici Oktobarske nagarde su:

Ustanova CFK “Drago Jovović”, dr Danijela Vuković, dr Stana Jovović Bela, a nagrada je posthumno dodeljena dr Zlatku Lainoviću.

i obavezni zalog za budućnost koji prenosimo novim generacijama. Zastava Srbije je vrhovni svedok svih događaja iz naše čestite i hrabre prošlosti. Isto tako, zastava Srbije je temelj naše sadašnjosti. Pod tom zastavom obezbeđen je rast plata i penzija, progres svake lokalne samouprave. Izgrađene su bolnice, škole, brze pruge, mostovi, autoputevi. Povećane su plate i penzije.

Naša zastava, taj snažni simbol i zaštitni znak preporoda države i svake lokalne samouprave biće ponosni očeviđac svih uspeha Srbije i opštine Vrbas u budućnosti, zahvaljujući predsedniku Srbije Aleksandru Vučiću i predsedniku Vlade Srbije Milošu Vučeviću”, rekao je Glušac. Proslavi Dana opštine prisustvovali su odbornici Skupštine opštine Vrbas, članovi Opštinskog veća, kao

i brojne zvanice, među kojima predstavnici Vlade Srbije i Pokrajinske vlade, konzulka Crne Gore Nevenka Ćirović, predsednici opština iz Vojvodine, predstavnici verskih zajednica, udruženja borača i nacionalnih saveta, kao i predstavnici bratskih građova i opština Nikšića, Pljevlja, Budve, Tivta, Mojkovca, Herceg Novog”, navodi se, između ostalog, u saopštenju opštine Vrbas.

uručena Oktobarska nagrada u Vrbasu je obeležen 20. oktobar, Dan opštine i Dan oslobođenja u Drugom svetskom ratu.

Predsednik opštine Milan Glušac istakao je da 20. oktobar predstavlja jedan od najvažnijih datuma u istoriji

u ovim pitomim vrbaskim poljima sloboda je zasadila svoje znamenje. I svaki stanovnik naše opštine ga podupire snagom svog srca punih 80 godina. Ta ustalasana zastava slobode koja lebdi nad našim glavama je temelj našeg prosperiteta,

Uručena najviša društvena priznanja povodom Dana opštine Srbobran

■ **Svečanom akademijom na kojoj su najistaknutijim pojedincima i organizacijama uručena najviša društvena priznaja, Srbobran je obeležio 19. oktobar - Dan opštine.**

Sve prisutne na početku je pozdravio Radivoj Paroški, predsednik Skupštine opštine Srbobran.

„Ovaj dan je poseban jer nas podseća na bogatstvo koje imamo, a koje se ogleda u prirodnim lepotama i plodnosti ravnicе koja nas okružuje, kao i u bogatstvu duha i zajedništva koje gradimo kroz generacije. Ono što našu opštini čini najbogatijom jesu njeni ljudi – vredni, plemeniti i uvek spremni da pruže ruku pomoći. Zajedno gradimo zajednicu u kojoj je svako važan, gde svi imaju priliku da doprinesu razvoju, gde se poštuje tradicija i hrabro korača napred. Danas slavimo sve te vrednosti“, rekao je Paroški. Tokom svečanosti prisutni su imali priliku da vide kratki video u kome su predstavljeni najznačajniji realizovani projekti, ali i

oni koji se još uvek sprovode. O rezultatima postignutim u prethodnih godinu dana govorio je Radioj Debeljački, predsednik opštine Srbobran. „Razmišljajući o prošlosti i našim precima, dodatno čuvamo od zaborava sve ono što nas čini, ali i negujemo kulturu sećanja kako bi znali i umeli da gledamo napred, u budućnost koja je, takođe, zajednička za sve ljude koji čine naš Srbobran. Velika je odgovornost danas preuzeti teret, obavezu, ali je i velika čast biti najodgovorniji za razvoj opštine koju svi neizmerno volimo.“

Raduje činjenica da je mnogo toga učinjeno kako bi se Srbobran, Turija i Nadalj dalje razvijali i napredovali. Zato je i u prethodnih godinu dana prioritet bio ravnomeran razvoj svih naseljenih mesta, kroz različite ideje i projekte koje

smo ostvarili. Želim da čestitam svim laureatima na zaslужenim priznanjima za svoja učinjena dela. Dodeljivanjem zvanja počasnog građanina našem prijatelju Davidu Zoltanu, ne samo da jačamo veze između Sr-

bobrana i Orošaze, već i srpsko-mađarske odnose koji su na istorijskom maksimumu. Nismo zaboravili ni humana dela naših sugrađana, doprinose zadnjici kroz građanski aktivizam, našeg najstarijeg

paora, omiljenog lekara u svojoj lokalnoj zajednici, ali ni vredne prosvetne radnike koji se marljivo trude da nauče našu decu i izvedu ih na pravi put“, istakao je Debeljački.

Ovogodišnji laureati su:

Zvanje počasnog građanina – Zoltan David, dugogodišnji gradonačelnik Orošaze Zahvalnice – Lazar Antić, Ekološko udruženje „Šlajz“, Organizacija Crvenog krsta Srbobran, Osnovna škola „Momčilo Tapavica“, Dr Radoslav Mijatov, Saša Miković i Zoran Lazić

Vozači da pripreme zimsku opremu Savet vozačima da poseduju zimske gume

■ Od 1. novembra obavezne zimske gume, ako na putu ima snega i leda.

Bliži se period sve hladnijeg vremena uz koje dolaze često i sneg i led po putevima, koji mogu biti izuzetno opasni za vozače, posebno ako ne poseduju zimske gume i drugu zimsku opremu. U to, svakako, spada i redovno menjanje letnjih i zimskih guma, a pored toga što je menjanje guma bitno zbog bezbednosti u saobraćaju, to je i zakonska obaveza. Dakle, od 1. novembra do 1. aprila neophodno je posedovati zimsku opremu uz svoje vozilo, u šta spadaju i sve četiri zimske gume, ali samo ako se zbog vremenskih uslova na putevima

nalaze sneg, led ili poledica. Van navedenog perioda vozila mogu, ali ne moraju, biti opremljena zimskom opremom. Međutim, vozačima se često savetuje da sa padom temperature ispod sedam stepeni u zimskim danima stave zimske gume, čak iako nema snega. Dubina gazećeg sloja na gumama za zimsku upotrebu, kada se koriste kao zimska oprema, ne sme biti manja od četiri milimetra. Pored zimskih pneumatika, potrebno je uz vozilo imati i lance ili druge uređaje za povećanje trakcije na najmanje dva pogonska točka.

Visoke kazne

Ukoliko na putu ima snega, leda ili poledice, a na vozilu nema zimskih guma, to se smatra kršenjem zakona za šta su propisane novčane kazne. Kazne za pravna lica su, prema podacima sa sajta Auto-moto saveza Srbije (AMSS), od 100.000 do 800.000 dinara, za preduzetnike od 50.000 do 200.000, a za fizička lica od 6.000 do 20.000 dinara.

U Hrvatskoj

Najniža plata iznosi 838 evra

■ **Medijalna plata 1.134 evra, najniža iznosi 838 evra i to u proizvodnji odeće.**

Prosečna avgustovska neto plata u Hrvatskoj iznosila je 1.324 evra, što je nominalno i realno za 0,7 odsto više nego u julu, objavio je hrvatski Državni zavod za statistiku (DZS). Na godišnjem nivou, prosečna hrvatska neto plata je nominalno viša za 13,8 odsto, a realno za 11,8 odsto u odnosu na avgust 2023. Najveća prosečna mesečna neto zarada po zaposlenom za avgust 2024.

godine isplaćena je u sektoru avio-prevoza i iznosila je 2.222 evra. Nasuprot tome, najniža prosečna neto plata u Hrvatskoj je u avgustu registrirana u proizvodnji odeće i iznosi 838 evra, navodi se na sajtu DZS.

Medijalna neto plata u Hrvatskoj za avgust je bila 1.134 evra, što znači da polovina zaposlenih u Hrvatskoj zarađuje manje od pomenute sume.

Gradanima, za sada, ni iz džepa ni u džep

■ **Šta za potrošače znači postupak protiv četiri velika trgovinska lanca? Potrošačima odnosno kupcima ne znači ništa, jer im sigurno niko neće vratiti i nadoknaditi novac.**

Pokretanje postupka protiv četiri velika trgovinska lanca zbog sumnje na dogovaranje cene, na potrošače trenutno nema uticaja.

„Cinjenica da je Komisija za zaštitu konkurenčije pokrenula postupak protiv četiri trgovacke kuće se za sada još uvek nikako ne odražava na potrošače. Jedino nam daje nadu da bi, možda, ako se postupak okonča kažnjavanjem trgovaca, ta kazna destimulisala trgovce da nastave da rade takve stvari u budućnosti, a cene se vratile u normalu“, kaže Dejan Gavrilović iz organizacije potrošača Efektiva. Komisija za zaštitu konkurenčije je, podsetimo, zbog sumnje da su dogovarali

cene, 10. oktobra pokrenula postupak protiv četiri trgovinska lanca: Delez, Merkator S, DIS i Univeresport. Ovo je obelodanjeno dan kasnije – 11. oktobra. Dejan Gavrilović podseća da se Efektiva u pretходnom periodu „prva bavila poređenjem cena u različitim trgovinama“.

„Radili smo poređenja cena u malim trgovinama, naspram velikih – u malim su bile povoljnije.

Potom smo poredili cene istih proizvoda u velikih trgovinama u Srbiji i susednim zemljama – BiH, Crnoj Gori i Severnoj Makedoniji, pa sa zemljama Zapadne Evrope uključujući Norvešku kao jednu od najskupljih“, nabrja Gavrilović. Ukazuje

da se ovo udruženje takođe bavilo i bruto maržama trgovaca.

„Kada su iz Ministarstva trgovine dolazile informacije da su trgovacke marže 12 odsto, mi smo ih demantovali navodima da se kreću i do 40 procenata“, kaže Gavrilović. Dešavalo se da cene određenih proizvoda, kaže, „budu u paru iste“ na portalu Cenoteka koji navodi cene istih proizvoda u različitim trgovinama.

Kada je reč o postupku koji je pokrenula antimonopolska komisija protiv četiri velika trgovinska lanca, Gavrilović ističe da je još rano govoriti o posledicama koje bi taj postupak mogao da ima na potrošače u Srbiji.

Povećanje marži - skok sa 19 na 23 posto

Sve preko leđa potrošača

■ **Izveštaj Komisije za zaštitu konkurenčije pokazuje da su marže velikih trgovinskih lanaca porasle sa 19% u 2016. godini na čak 38% u 2023. godini.**

Prema podacima iz 2023. godine, prosečna godišnja potrošačka korpa u Srbiji iznosila je 1.190.810,08 dinara. Zbog neosnovanog povećanja marži kod nekih trgovinskih lanaca, građani su morali da troše dodatnih 226.254,91 dinara više nego što bi trebali za osnovne proizvode.

Ovaj porast cena nije rezultat normalnih tržišnih uslova, već namernog podizanja marži, što dodatno pogašava ekonomski razlike

u društvu. Izveštaj Komisije za zaštitu konkurenčije pokazuje da su marže velikih trgovinskih lanaca porasle sa 19% u 2016. godini na čak 38% u 2023. godini. Ova dramatična promena u maržama ukazuje na to da su potrošači

u 2023. godini trošili značajno više nego što bi trebali, a to se negativno odražava na njihov standard života. Građani su suočeni sa sve težim ekonomskim uslovima, a ne-realne cene osnovnih proizvoda samo se pogoršavaju.

Upozorenje za frilensere

Istekao rok za plaćanje poreza za treći kvartal

■ **Poreska uprava upozorila je frilensere da je rok za prijavu i plaćanje poreza za treći kvartal za frilensere istekao 30. oktobra ove godine.**

Poreznici podsećaju da prijavu poreza i podnošenje poreske prijave na Obrascu PP OPO-K, poreski obveznici mogu obaviti na portalu Poreske uprave ePorezi i preko portala Frilensi.

„Detaljnije informacije u vezi sa načinom izvršenja ove poreske obaveze dostupne su

u Korisničkom uputstvu za podnošenje poreske prijave o obračunatom porezu samo-oporezivanjem i pripadajućim doprinosima na prihode ostvarene kvartalno, od strane fizičkog lica kao poreskog obveznika (PP OPO-K), objavljenom na sajtu Poreske uprave Republike Srbije, kao i na portalu Frilensi.“, napominju u Poreskoj upravi. Frilensi su fizička lica koja ostvaruju prihode od ugovorene naknade od autorskih i srodnih prava i ugovorene naknade za izvršen rad na koje se porez plaća samo-oporezivanjem.

Saveti PSSS Vrbas

Aktuelni radovi u voćnim zasadima

■ Nakon berbe kada lišće počne da žuti, vrši se tretman bakarnim preparatima sa većim količinama vode da bi se stabla što bolje „okupala“ i na taj način obezbedila bolji efekat preparata. Voćke polako ulaze u period mirovanja i pripremaju se za niske zimske temperature.

Međutim, poslednjih godina imamo situaciju visokih temperatura u oktobru tzv. pojavu „Miholjskog leta“, koja može biljku da zbuni i da prouzrokuje ponovno kretanje vegetacije što nikako nije dobro. Zato u jesen ne treba vršiti prihranu đubriva na bazi azota. Nakon opadanja lista, a pre zimskog mirovanja vrši se đubrenje kompleksnim i organskim đubrivima kao i obrada zemljišta (tanji račama, drlačama itd). Ukoliko poslednje četiri godine nije rađena hemijska analiza zemljišta, preporuka je da se obavezno uradi pre primene đubriva, jer se na taj način izbegava nepotreban trošak proizvođača i zemljištu se vraća izneta količina hraniva prinosom. Jedna od aktivno-

sti u ovom periodu je sadnja voća. Jesenja sadnja ima brojnih prednosti u odnosu na prolećnu. Pre same sadnje potrebno je pripremiti zemljište. Preporuka je da se odradi agrohemiska analiza zemljišta da bi se dubrilo na osnovu preporuke stručnog lica. Važan je sadržaj humusa u zemljištu i pre podizanja zasada treba razbacati određenu količinu stajnjaka ili nekog drugog organskog đubriva, jer se ono unosi svake četvrte godine. Sadnice koje se koriste za podizanje zasada treba da su sertifikovane, zdravstveno ispravne sa dobro razvijenim korenovim sistemom. Najčešće se koriste dvogodišnje kao i knip sadnice sa prevremenim grančicama. Žile treba skra-

tititi kosim rezom na dužinu 15-20 cm i mogu se potopiti u smešu goveđeg stajnjaka i zemlje u koju se doda određena količina nekog od bakarnih preparata radi dezinfekcije. Kopaju se rupe različite dubine u zavisnosti od pripreme zemljišta. Ukoliko je zemljište dobro pripremljeno i pođubreno kopaju se rupe 40 x 40 cm, ukoliko se đubri u rupu onda se kopaju rupe 60 x 60 cm. Ukoliko je sadnja na okućnicama gde zemljište nije pripremljeno kopaju se rupe dubine 120 x 60 cm. Zatim se sadnica polaže u rupu tako da je spojno mesto kalema (kod sadnica jabuke) 10-20 cm iznad zemlje.

Tamara Pavlica, saradnik u biljnoj proizvodnji

Manje hlebnog zrna zbog velikih troškova

Paori kažu biće skupa setva

■ Optimalni rok za setvu pšenice traje, a očekuje se da će biti posejana na svega 500.000 hektara. To je manje nego u prošlogodišnjoj setvi, kada je po podacima „Žetve Srbije“ bilo zasejano na 625.000 hektara.

Još je dosta neobrađenih polja posle žetve prolećnih useva pa se očekuje da će poljoprivrednici probiti optimalni rok i žito sejati i u novembru. Ratar iz Turije u opštini Srbovan Saša Atanasković kaže da je obavio predsetvene pripreme i da je u tom periodu kiša dobrodošla, jer je obezbedila vlagu zemljišta preko potrebnu posle velike suše, a ujedno će doprineti da seme pre nikne. Mada od pšenice nema zarade, rekao je, najviše je seje jer jesenje i zimske padavine obezbede vlagu u zemljištu potrebnu za razvoj biljake do žetve. Cenom pšenice, naveo je nije zadovoljan, jer žito vredi isto kao i pre desetak godina, kada je repomaterijal bio znatno jeftiniji. „Ne zahtevamo neke visoke cene, ali bar 26 - 27 dinara bi bila realna cena. Pre tri godine pšenica je bila 35 i 40 dinara i cene gotovih proizvoda nisu rasle kao sada. Ali kod nas se cena žita zloupotrebljava,

čim pšenica poskupi, rastu cene krajnih proizvoda, a kada žitu padne cena, niko se ne trudi da spusti cenu pšeničnih proizvoda“, navodi Atanasković. Ni u Za-

družnom savezu Vojvodine ne znaju koliko će ratarima trebati novca po hektaru za setvu. Osim što smatraju da će biti skuplja za pet do šeset procenata nego lane.

Zbog besparice nedeklarisano seme

■ Kiše je bilo dovoljno u proteklom periodu i sada su idealni uslovi za setvu i brzo nicanje, istakao je prof. dr Miroslav Malešević i upozorio rataru da ne preteruju u gustini, prekomernoj upotrebi semena, već da je dovoljno 450 zrna po kvadratnom metru. Ujedno, Malešević strahuje da će prosečan kvalitet srpske pšenice dogodine biti još niži nego ovogodišnji, jer će se na njivama u setvi više koristiti nedeklarisano seme, pošto su ratar u besparici zbog malih prinosa i niskih cena svih poljoprivrednih kultura.“

Stižu jutarnji mrazevi

Opasni za povrtarske kulture

■ Stižu hladna jutra, temperatura i do -2 °C. U većini mesta nastavlja se period suvog vremena sa hladnim jutrima i dnevnom temperaturom u granicama proseka, saopšteno je iz Republičkog hidrometeorološkog zavoda Srbije.

Maksimalna temperatura od 16 do 21 °C. Retka (izolovana) pojавa kratkotrajne kiše očekuje se uz više oblačnosti samo na krajnjem zapadu i jugozapadu Srbije dok će se u ostalim krajevima zadržati pretežno sunčano. U košavskom području (Vojvodina, Pomoravlje i Podunavlje) do kraja sedmice biće vetrovito uz umeren i jak jugoistočni vetar, na jugu Banata i u donjem Podunavlju i sa udarima olujne jačine. Jutra će biti sve hladnija, pa se od početka treće dekade oktobra slab jutarnji prizemni mraz očekuje u većini mesta južno od Save i Dunava (dok će u Vojvodini biti ređa pojавa), a na pojedinim lokalitetima,

pre svega na jugu i jugoistoču Srbije, kao i po kotlinama brdsko-planinskog područja biti uslova i za slab mraz na 2 m visine intenziteta od -2 do 0 °C. Najavljeni slabi mrazevi u jutarnjim časovima mogu nepovoljno uticati na povrtarske kulture koje se gaje na otvorenom, piše Agrosmart.net.

Rod manji za trećinu, ali cena raste

Jabuke još nisu sve obrane

■ Sada se očekuje da rod bude niži čak za trećinu u odnosu na lanjsku sezonu i da jabuka bude između 370.000 i 380.000 tona. Direktor Serbia Does Apples Gojko Zagorac izjavio je za Dnevnik da je 7.800 tona naših jabuka stiglo na Bliski istok, 7.600 u EU i 3.265 tona u Rusku Federaciju.

„Berba jabuke još nije završena. Pojedini voćnjaci završavaju sa berbom sorti fuji i grannu smith, dok na drugim plantažama uveliko traje berba pojedinih klupske sorte jabuke. Procenjujemo u Asocijaciji da će jabuka biti manje za 25 do 30 odsto nego prošle sezone“, istakao je Zagorac.

Na plantažama jabuka istakli su da jabuka imaju, u prosjeku, manje za 15 do 20 odsto i da nisu zadovoljni kvalitetom svih sorti, prvenstveno crvenim. Ali očekuju da će ih prodati, jer će i u EU biti manje jabuka. Najveći evropski proizvođač jabuka Poljska imaće manje ovog voća, u odnosu na prosečne godine.

Zato voćari ističu da će uspeti

da ih prodaju u izvoz, po cennama sa kojima očekuju da pokriju troškove. Kako kaže, uprkos tome što ćemo voća imati manje, biće ga dovoljno za domaće tržište. „Naše potrebe su od 200.000 do 250.000 tona, tako da će i ove sezone biti više od stotinu hiljada tona za druga tržišta. U prošloj sezoni, avgust 2023 – jul 2024. godine izvozili smo 155.000 tona i zaradili od 112 do 113 miliona evra. Prosečna izvozna cena jabuka lane je bila 0,73 evra“, veli Zagorac.

Sada se, kazao je Zagorac, jabuke prodaju u izvoz po malo višoj ceni nego prošle godine jer je dosadašnja prosečna izvozna cena kilograma jabuka naveliko bila 0,87 evra.

Sve više lokala za izdavanje

Centar Vrbasa preplavili prazni lokali

■ U centru Vrbasa na desetine praznih lokala, poslovnih prostora za izdavanje. Sa druge strane stambene zgrade niču kao pečurke, iako cena po kvadratu sada dostiže i do 1.450 evra.

Iako smo se pre godinu dana bavili ovom temom, od februara 2023. godine do danas broj praznih lokala u centru Vrbasa gotovo se udvostručio.

Prepostavka je da je to posledica krize, inflacije koja nastavlja trend rasta i u ovoj godini, ili sve većih cena zakupa poslovnog prostora, većih poreza i nameta države na male privrednike i preduzetnike.

Cene zakupa lokala i poslovnog prostora, nisu male, jer i one su morale pratiti trend neprestanog rasta inflacije, što je bio dodatni udar za one koji iznajmljuju lokale, pa i za vlasnike lokala jer cene komunalija su „ra-

situaciju komentarišu tako, da više nisu mogli da plaćaju poreze i doprinose i da izmire svoje obaveze prema državi i da im se mali biznis apsolutno ne isplati. Oni što opstaju i dalje, takođe, nezvanično kažu da im je poslovanje sve teže i teže, i da su i njihovi lokali i poslovi na granici rentabilnosti. Ali, problema sa opstankom nemaju apoteke i kladionice. Koliko je kladionica u gradu što manjih, što većih, za broj stanovnika ili bolje rečeno za broj korisnika u najmanju ruku je u preteranoj meri. Slično važi i za apoteke, ali s obzirom na redove pacijenata u Domu zdravlja ili u Bolnici, reklo bi se da nikako nisu višak. Dakle za

ali ono što je zanimljivo svi stanovi uglavnom se prodaju unapred. Pre samo neko-

sto bi rekao jedan naš sugrađanin, baš oni koji su građevinski investitori, jer oni

imaju pare koje tako ulažu da im se novac ne bi obezvredio kroz inflaciju.

sle“, više nego što je iznosio i procenat inflacije i jednako su bile teške za budžete i vlasnika i zakupaca. Cene zakupa lokala u centru kreću se od najmanjeg od nekoliko stotina evra, pa sve do nekoliko hiljada evra. Oni koji su zatvorili lokale ne žele javno da govore, nezvanično svoju

apoteke i kladionice „nemazime“, pa onda sledi i logični zaključak da prazne lokale jedino mogu zameniti, pogodate, kladionice ili apoteke, ne može biti nešto treće.

Takođe, stambene zgrade niču na sve strane u užem i širem centru grada. Cena kvadratnog metra sve je veća,

liko godina cena kvadratnog metra u novogradnji bila je ispod 1.000 evra, a sada dosegne i do 1.450 evra u izgradnji. Postavlja se pitanje ko su ti ljudi koji kupuju te skupe kvadrate novih stanova u Vrbasu, dok privatnici nosioci malog biznisa zatvaraju lokale? Ili pak te stanove kupuju,

“Stan na dan” od 20 do 50 evra

Poslednjih godina u Vrbasu je postalo popularno izdavanje stana na 24 sata, takozvana ponuda stan na dan. Trenutno u Vrbasu ima u ponudi više od 10 stanova koji se izdaju na dan po ceni od 20 do 50 evra, u zavisnosti od lokacije i kvadrature. Za novogodišnje praznike zakup stana na dan košta i više stotina evra.

Dr Nikola Rmuš, načelnik Odeljenja psihijatrije OBV, povodom Svetskog dana i meseca mentalnog zdravlja

O mentalnom zdravlju se ne vodi dovoljno računa

„O mentalnom zdravlju ne treba pričati samo u jednom mesecu u toku godine, već tokom čitave godine putem sredstava javnog informisanja, tribina, panel - diskusija, radionica, predavanja... Mislim da je mentalno zdravlje podjednako važno kao i telesno zdravlje, iako ga ljudi nesvesno zapostavljaju“, kaže dr Rmuš.

Da li je kod nas briga o mentalnom zdravlju samo stigmatizovana ili tabu tema, ili mi nemamo uopšte osećaj ili ne znamo koliko je ono važno?

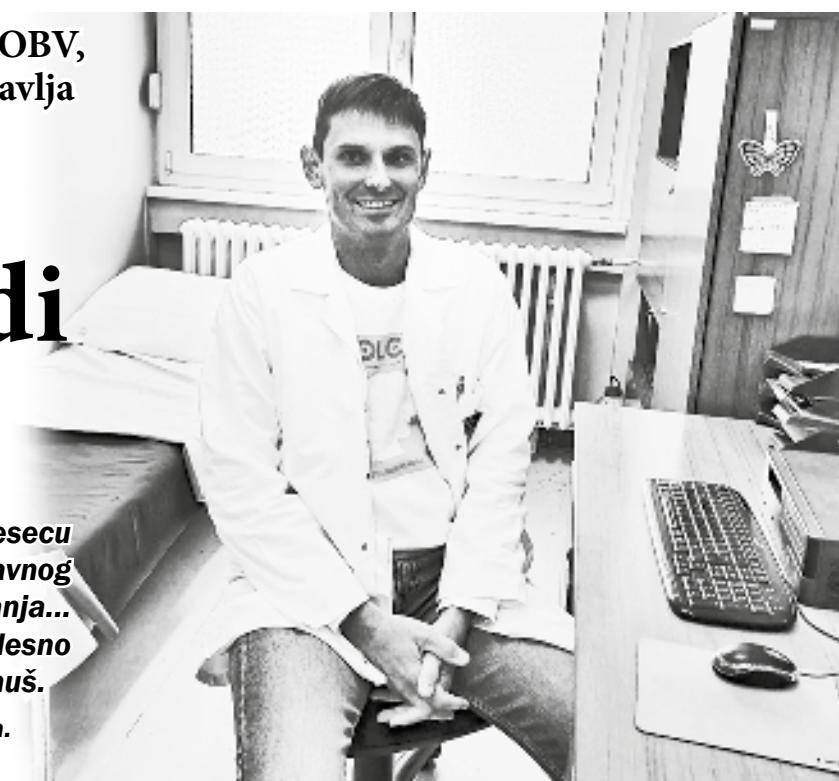
„Svi navedeni razlozi utiču na to da se o mentalnom zdravlju ne vodi dovoljno računa. Postoji stigmatizacija duševnih bolesti, postoji težnja da se bolest svog člana porodice sakrije, utisak da se te bolesti događaju nekog drugom, a ne nama. Smatram da je razlog svega toga neznanje i nepoznavanje sveukupne problematike u vezi sa mentalnim zdravljem i mentalnim bolestima. Prisutan je nedostatak empatije prema osobama koje imaju neki mentalni problem.“

Prema podacima iz medija mi smo prva zemlja u svetu po količini korišćenja sedativa, tako da jedna kutija istih dođe po svakom stanovniku, ali i pored toga imamo bezbroj nemilih događaja u javnosti skopčanih sa emotivnom nestabilnošću i raznim drugim psihičkim problemima

U porastu su bolesti zavisnosti

„Uveren sam da među nama postoji nedostatak empatije, nedostatak asertivnosti, veliki egoizam. U porastu su bolesti zavisnosti tj. zloupotreba alkohola, psihotaktivnih supstanci, kockanje. Velika poštast su zavisnost od interneta i kompjuterskih igrica koje tek treba da se uvrste u novu Međunarodnu klasifikaciju bolesti.“

**i bolestima.
Zašto?**

„U našoj zemlji zaista postoji prevelika upotreba benzodiazepina (anksiolitika). Često se ti lekovi uzimaju na preporuku komšinice, prijateljice, kolege sa posla, „na svoju ruku“. I mi, psihijatri, te lekove često preporučujemo svojim pacijentima. Pomenuti lekovi su zaista moćni, jer se koriste kao anksiolitici, hipnotici, miorelaksanti, za preoperativnu pripremu. Kao i svi lekovi, i ovi lekovi pored dobrih osobina, imaju i svoje loše strane. Navedeni lekovi se moraju uzimati isključivo pod nadzorom i preporukama specijalista psihijatrije i mora se znati da oni ne leče sve psihijatrijske poremećaje.“

Koliko sedativi koji se stalno koriste mogu biti opasni po zdravlje?

„Sedativi (anksiolitici) se razlikuju međusobno po vremenu polueliminacije, dužini dejstva leka, neželjenim efektima... Preporuka je da se ne upotrebljavaju u kontinuitetu duže od 4 meseca. Kada se

koriste u dužem vremenskom periodu dolazi do razvoja zavisnosti, porasta tolerancije, kognitivnog osiromašenja. Dešava se da pojedini pacijenti anksiolitike kombinuju sa alkoholom, psihotaktivnim supstancama i drugim lekovima što može biti pogubno po život.“

Svedoci smo sve više u javnosti nepoželjnih događaja- obračuna u porodicama i ustanovama, čiji su uzrok i posledica bolesno mentalno stanje pojedinaca. Kako se toga može sačuvati i pojedinac i društvo?

Neophodna je edukacija medicinskih radnika i svih građana

„Mnogo je važno raditi na mentalnom zdravlju od malih nogu, prepoznati problem kod dece u vrtiću ili školi, mora postojati saradnja obrazovnih ustanova, centara za socijalni rad, domova zdravlja, bolnica. U mnogo slučajeva, pacijenti nam bivaju upućeni u psihijatrijsku ambulantu iako su preskočeni psiholog ili psihoterapeut. Mislim da su oni važna karika u čitavom procesu čuvanja mentalnog zdravlja i brige o mentalnom zdravlju. Savetujem da se ne sekiramo za sitnice, da nivo stresa smanjimo na što manju moguću meru, da radimo na sebi u smislu edukacije, da bolje organizujemo slobodno vreme, kojeg je, nažalost, sve manje, da boravimo što više u prirodi, da se bavimo fizičkom aktivnošću i održavamo socijalne kontakte, jer je čovek društveno biće. Ukoliko neko ne može da prevaziđe probleme sam, ne treba se ustručavati potražiti pomoći od psihologa, psihoterapeuta ili psihijatra“.

„Uzroci ovakvih događaja su višedecenijski i ogledaju se u raspadu jedne velike zemlje (SFRJ), krvavih ratova na ovim prostorima, osiromašenja na svim poljima - ekonomskom, duhovnom, kulturnom, intelektualnom itd., promeni društvenog sistema, privatizaciji, globalnim oknostima.“

Porodica je izgubila ulogu koju je nekada imala. Takođe se može primetiti da nam se preko sredstava javnog informisanja nameću nasilje, vulgarnosti, promiskuitet i pogrešan sistem vrednosti uopšte.“

Akcija čišćenja Lazinog parka i 58. liga trčanja

Ekolozi u akciji

■ Ekološki pokret Vrbasa redovno organizuje akciju čišćenja Lazinog parka. Upravo volonteri ovog pokreta najviše održavaju "pluća Vrbasa", i dobar su primer svima nama. Posebno raduje činjenica da je među njima veliki broj dece.

Lazin park u Vrbasu predstavlja pravu oazu u gradu. Mnogi građani tokom vrelih letnjih dana i noći išli su u ovaj park po 'dašak vazduha'. Ovu svetu tačku Vrbasa treba čuvati, negovati i održavati. To najviše rade volonteri Ekološkog pokreta Vrbasa, za šta im mi ovim putem odajemo priznanje. Svaka čast! "U saradnji sa udruženjem Lazin park i Sportskim centrom Olimp iz Vrbasa, obeležili smo Dečiju nedelju akcijom čišćenja parka i 58. ligom trčanja. Posle korisnih aktivnosti, po sunčanom

oktobarskom danu, veselo i 'podmlađeno društvo' je nadoknadio potrošenu energiju uz prijatno časkanje. Ulazeći lagano u jesenji period, važno je i dalje da lepo vreme koristimo za izlazak na teren, uz druženje i akcije, kako bi smo sačuvali pozitivnu tenziju naših članova, volontera i partnera. Prethodni dan smo u restoranu Agape u Vrbasu obavili radni sastanak i dogovor oko današnje akcije, ali smo razmotrili i pretresli naše stavove za pregovore sa lokalnom samoupravom na predstojećoj javnoj raspravi,

povodom peticije za održivo upravljanje otpadom, kao i za projekte pošumljavanja i ozelenjavanja, naročito podizanje zelenog zaštitnog pojasa oko glavne deponije u Vrbasu. Nije nam namera da spočitavamo nadležnim propuste, već da ponudimo rešenja i svoje kapacitete za unapredjenje postojećeg stanja u ovoj oblasti, koja uopšte nije sjajna. Želja građana za

kvalitetnijim i manje rizičnim ambijentom je sasvim jasna, ali njihova očekivanja nisu velika, jer je izgleda poverenja poprilično opalo. Velika i kontinuirana obećanja u prethodnom periodu, a bez dovoljno rezultata, tome su umnogome doprinela.

Kredita više nema, mora se delati. Nadamo se združeno i temeljno. Površne i 'reklamne' akcije više ne mogu prolaziti, već samo konkretna i održiva rešenja u jasnom lokalnom interesu. Nadamo se najboljem", saopštili su iz Ekološkog pokreta Vrbasa.

Svetli primer u srpskom sportu i to u Drugoj ligi, pa još u Vrbasu

Bravo za KMF Leteći Holanđanin!

■ Prepuna hala Centra za fizičku kulturu "Drago Jovović" u Vrbasu 18. oktobra. Snage su odmerili čuveni vrbaški klub Leteći Holanđanin i još čuvenija u Srbiji Crvena zvezda. Rezultat nerešen 2:2, ali cilj postignut – puna dvorana u Vrbasu. Ljubitelji sporta, pre svega malog fudbala, imali su priliku da uživaju u sjajnoj utakmici.

Mali fudbal, uz rukomet, oduvek je bio veoma popularan u Vrbasu, ali hala odavno nije bila punija nego tog 18. oktobra kada je mlada ekipa Letećeg Holanđanina odigrala sa Crvenom zvezdom 2:2 u derbiju kola. Mladu ekipu Vrbašana predvodi Marko Novaković, koji je nakon utakmice o utiscima govorio za Bačka press. "Prvi utisak je da naša hala odavno nije bila punija, što znači da smo postigli cilj. Probudili smo publiku. Urođio je plodom naš trud, marketing koji smo radili kako bi okupili i animirali ljubitelje malog fudbala. Atmosfera je bila sjajna. Crvena zvezda je veliko ime, a mi smo dobili sjajnu podršku sa tribina. U trećem minutu smo dali go, mislim da je cela hala bila na nogama, a navijanje se čulo do centra. Protivnička ekipa je posle dala dva gola, a mi smo minut i po pre kraja utakmice (zapravo se naš golman pridružio napadu) uspeli da izjednacimo. Publika je bila oduševljena. Na žalost nismo uspeli da pobedimo, a očekivali smo. Spremali smo se za pobedu, pa su igrači

Dvorana je "eksplodirala"

 Utakmica je bila dinamična, domaća ekipa povela je preko Predraga Perovića i taj rezultat bio je na poluvremenu. U nastavku je usledio preokret Crvene zvezde golovima Vladislava Viera i Tigrana Goranovića. A pred sam kraj (kako prenose kolege iz maxbetsport.rs), golman domaćih Miloš Bjelica napravio je potez za TV špice. Otišao je pred gol Zvezde i u jednoj gužvi se bacio i "makazicama" zatresao mrežu Beogradana. Dvorana "Drago Jovović" je u tim trenucima "eksplodirala", ali domaći nisu uspeli da dođu do preokreta već su podelili bodove sa crveno-belima iz Beograda.

Manifestacija „Njegoševi dani“ početkom novembra u Kuli

Svevremeni Njegoš

Tradicionalna manifestacija „Njegoševi dani“, koju organizuje KUD „Durmitor“ iz Kule, počće u petak, 1. novembra od 19 časova, u sali Crnogorskog omladinskog doma, kada će biti otvorena izložba „Svevremeni Njegoš“ i „Nepresušni vuk“.

Promocija 19. Manifestacije „Lenkin prsten“

„Lenkino sazvežđe“ u Zrenjaninu

■ Dom Kulture Srbobran, pripremio je dvočasovni program pod imenom „Lenkino sazvežđe – stazama Dunderskih“, koji je objedinio najupečatljivije kulturne, umetničke i istorijske aspekte priče o porodici Dunderski, „Lenkinom prstenu“ i Srbobranu.

Program je vodio mr Zoran Subotički, autor dela „Čudesni svet Dunderskih“, dok su gosti program bili: dr Zoran Đerić – predsedavajući žirija za dodelu nagrade „Lenkin prsten“ dr Milan Micić – istoričar, pesnik i jedan od dosadašnjih dobitnika nagrade, Dragica Stojanović – pesnikinja, takođe dobitnica

da nije bilo tako malo. Mesto koje ima junačku prošlost, slavnu istoriju kojom se mi Srbobranci dičimo, ali i mesto iz koga su potekli brojni poznati, i za srpski narod izuzetno važni, članovi porodice Dunderski. Mi nikada nećemo zaboraviti šta je Srbobran bio, i zato smatramo da je potrebno, da i svi drugi

nagrade, dr Jelena Veselinov – upravnica poslova Matice srpske i mr Pavle Orbović – istoričar, kustos muzeja u Vrbasu. Publici okupljenoj u Baroknoj sali (Gradska kuća – Grad Zrenjanin), obratio se i Radivoj Paroški, predsednik SO opštine Srbobran. On je podsetio da je Zrenjanin grad u kojem su Dunderski u velikoj meri razvijali privredni i pomagali kulturni život. „Mi dolazimo iz Srbobrana, jednog malog mesta, koje neka-

ljudi koji vole istoriju, uživaju u kulturi i umetnosti, treba da čuju priču o našem mestu, porodici Dunderski i naravno o Lenki i Lazi“. Program se sastojao iz muzičkog dela Tamburaškog orkestra „Srce Bačke“ iz Turije, kao i poezije. Drugi deo je bio posvećen priči o porodici Dunderski i srpskoj građanskoj kulturi s kraja 19. i početka 20. veka. U trećem delu je izvedena predstava „Od raja do beznjenice“ mr Zorana Subotičkog.

Hor Opere SNP iz Novog Sada na sceni bioskopa „Jugoslavija“

Gala koncert u Vrbasu

■ Hor Opere Srpskog narodnog pozorišta je izveo 13 numera iz deset različitih opera, što je publika prihvatile dugim aplauzima. Bojan Periz, direktor KC Vrbasa uručio je zahvalnicu Jovanu Pejiću, dirigentu Hora.

Vrbašani zasigurno nemaju često ovakvu priliku kakvu su imali 24. oktobra kada je nastupao Hor Opere Srpskog narodnog pozorišta iz Novog Sada, na sceni bioskopa „Jugoslavija“.

Za ovaj nesvakidašnji događaj zaslужan je KC Vrbasa koji je uz pomoć opštine bio organizator koncerta, a Vrbašani su gostovanje Hora nagradili dugim aplauzima i prepunom salom do poslednjeg mesta.

Publika je provela veče uz taktove ozbiljne muzike, manje više poznatih opera vrsnih evropskih kompozitora. Ne sceni su izvedene komična opera „Prodane neveste“ - Bedžiha Smetane, čuvenog

češkog kompozitora, opera-drama- „Trubadur“- italijanskog kompozitora Čeza Verdija, kao i Verdijeva lirska drama poznata opera „Nabuko“... Operska dela je izvelo inače 60 horista po-

zname Opere SNP-a. U znak zahvalnosti za gala koncert održan u Vrbasu Bojan Periz direktor KC Vrbasa je u ime ove ustanove i opštine uručio zahvalnicu Jovanu Pejiću dirigentu Hora Opere SNP-a.

Otvoren Jesenji likovni salon u Vrbasu do 8. novembra

Umetnost pokreće vanvremenske dileme

■ Glavna nagrada pripala je Blagoju Orboviću za skulpturu u drvetu iz ciklusa „Stradanja“.

Nagrada za kompoziciju dela dodeljena autoru Rajku R. Karišiću za digitalnu crno belu fotografiju iz ciklusa „Zima u kvadratu“. Julija Đokić je nagrađena za dinamični kolorit prikazan u slici „Nirvana“, dok je laureat za snažnu likovnu ekspresiju Svetislav Ludoški za slike

na kome je izloženo 25 likovnih dela po odluci selektorki ovogodišnjeg Salona Jelene Ciganović, master istoričarke umetnosti. U tradiciji dugo više od pola veka likovni stvaraoci su ove godine pokazali raznovrsnost i kvalitet u realizaciji svojih ideja tako da je selektorka odlučila da se

funkcija je da komunicira sa publikom, podstiče kritičko mišljenje, da nam pomogne da prihvatimo i slavimo različitost, ali i da se osvestimo da nismo sami u sentimentu. Promišljajući o izloženim delima, možemo zaključiti da lepotu, pre svega kao etička kategorija

„Iskopine C17“ i „Iskopine CT18“. U Likovnoj galeriji KC Vrbasa otvoren je već tradicionalno, povodom proslave Dana oslobođenja Vrbasa 20. oktobra, Jesenji likovni salon,

nagrade ne dodele konvencionalno, kao do sada svih ovih godina, već da tu praksi malo promeni. „Umetnost pokreće vanvremenske dileme. Njena društvena

zajedništva, plemenitosti i duhovnosti, može, bar na kratko, spasiti svet“, napisala je, u pratećem katalogu, Jelena Ciganović.

Etnološki filmovi u Gradskom muzeju Vrbasa

Treba upoznati običaje i kulturu različitih naroda

■ Od 4. do 8. novembra od 12 časova u Gradskom muzeju Smotra filmova sa 32. Međunarodnog festivala etnološkog filma.

Međunarodni festival etnološkog filma u Beogradu osnovan je 1992. godine pri Etnografskom muzeju i predstavlja manifestaciju koja prezentuje širok spektar etnografskih filmova koji istražuju tradicionalni i moderni način života ljudskih zajednica, nudeći raznovrsne uvide u kulturu i običaje brojnih naroda sveta.

Od 2012. godine organizaciju same manifestacije preuzima Centar za nematerijalno kulturno nasleđe Srbije koji se nalazi u sklopu Etnografskog muzeja. Kao rezultat prethodnih festivalskih izdanja nastala je bogata arhiva koja broji 1.250 etnografskih filmova iz 80 zemalja. Kako je navedeno na sajtu festiva-

la: „Misija Festivala je da ohrabruje istraživačke i stvaralačke pristupe u etnografskim dokumentarnim filmovima, da edukuje publiku o bogatstvu i raznovrsnosti lokalnih kulturnih tradicija, kao i da bude glas savesti kod problema sавremenih društava uzrokovanih nipođaštanjem vrednosti kulturnog nasledja.“

„Izbor od 14 filmova prikazanih na prošlogodišnjem, 32. izdanju Festivala biće prikazani u Gradskom muzeju u Vrbasu od 4. do 8. novembra. Svi odabrani filmovi su domaće produkcije, čiji autori su nesobično pristali da se njihovi filmovi prikažu kod nas u muzeju bez naknade. Ovim putem

želimo da se zahvalimo svim autorima i njihovim ekipama na divnom ustupku i saradnji, kao i kolegama iz Etnografskog muzeja i tima Festivala koji su nam izašli u susret pri realizaciji ovog programa.

Posebnu zahvalnost želimo da izrazimo JMU Radio-televizije Vojvodine i generalnom direktoru Goranu Karadžiću, koji su nam ustupili filmove iz njihove produkcije. Filmovi su zaista sjajni i dragi nam je što smo uspeli da realizujemo ovaj program u našem muzeju i što će vrbska publika imati prilike da po-

gleda ova sjajna ostvarenja“, kaže Milica Milović, kustos

etnolog, organizator Smotre etnoloških filmova u muzeju.

Film RTV bez vladajućih stereotipa o Romima

32 FEF
29. 9 - 3. 10. 2023.
ЖИВОТ КАО НА ФИЛМУ
LIFE - JUST LIKE IN THE MOVIES

U filmovima mnogo toga o običajima o kojima malo znamo

Tri od pet epizoda serijala pod naslovom „Tražiš Boga, nađeš sve“, „Svaka ptica svoju pesmu peva“, i „Kakvo stablo, takva jabuka“, biće prikazani u muzeju. Filmske prikaze običaja nalazimo u filmovima „Lilanje u Loznici“ - narodni običaj paljenja lila (koje se prave od kore divlje trešnje ili breze na leskovom štapu) u večernjim satima uoči Petrovdana, zatim „Debeli utorak“ - prikazuje pokladne svečanosti ili maškare u tri srpska sela: Starci u Vukovcu, Fašanke u Grebeniku i Bele poklade u Lozoviku; film „Zdrav si - zdravica Gornje Jablanice“ prikazuje žive izvorene prakse držanja zdravice, koja opstaje i dan-danas kao sastavni deo obrednih skupova i proslava lokalnog stanovništva, i film „Žumance“ - gde su prikazani uskršnji običaji i tradicija Slovaka, Vlaha i Piroćanaca. Filmovi poput „Somborski ubrađaj“, „Srpski svadbeni običaji u vranjskoj kotlini“, „Svežanj“, i „Čiji? Čija? Čije?“ obrađuju teme svadbenih rituala i običaja. Film „Krošnja“ prikazuje spomenike na grobljima zapadne Srbije podignutie između srpskih ustanaka i svetskih ratova, i epitafe koji se mogu naći na njima. Film „Do Dola“ bavi se etnološkim istraživanjima autentičnog, staro-planinskog sela Topli Do, koji je u postupku zaštite ovog sela kao prostorno kulturno-istorijske celine.

Zahvaljujući ljubaznosti JMU Radio-televizije Vojvodine, biće prikazani filmovi iz njihove produkcije poput „Anin svet“ i serija „Kosmos Roma“ kao jedinstven etnološki projekat Radio-televizije Vojvodine koji je nastao u saradnji sa Klasterom kreativnih industrija koji kroz pet epizoda posvećenih različitim segmentima savremene romske kulture opisuje evoluciju romske zajednice u 21. veku. Istražujući savremeni odnos Roma prema religiji, baveći se temom pisanog, nepisanog i izražavanja kroz muziku, ali i svadbenim običajima i sadašnjim odnosom prema mešovitim brakovima, reditelj i scenarista Bojan Dakić, sa svojim saradnicima uspeo je da donese istinito i emotivno svedočenje izbegavši pritom vladajuće stereotipe o Romima.

Mitologija kroz geografiju

Mitologija crnogorskih planina

■ Knjiga „Kom, naš dom“ nedavno je izašla iz štampe kao prvi dio „Komskih priča“, jedinstvenog projekta na polju književnosti za djecu i mlađe u regionu. Autori knjige su književnici Sonja Živaljević, Velimir Ralević i Žarko Vučinić.

Kao samizdat „Kom, naš dom“ dobio je podršku na konkursima Ministarstva kulture i Sekretarijata za kulturu Podgorice, kao i od Turističke organizacije Andrijevice.

Prvu promociju knjige je imala u Gradskoj biblioteci u Baru 1. oktobra, a promovisana je i na nedavno završenom Internacionalnom sajmu knjiga u Podgorici. Povezivanjem vila, divova, zmajeva i raznoraznih drugih bića sa ljudima, knjiga kroz elemente fantastike sublimira u sebi segmente istorije, usmenih predanja i legendi, geografije, ekologije...

„Iako je u pitanju fantastika i vlasti bajkovit ambijent, u knjizi se sve vrijeme pomjeraju konkretne geografske lokacije. Mi smo pošli od toga i kroz priče dali sliku Komova“, istakla je Živaljević za Pobjedu, dodajući da u knjizi jeste prikazana mitologija Komova, ali da te legende istovremeno reprezentuju i

mitologiju crnogorskih planina. Kroz priče su, kako je istakla, „provukli“ različite prirodne fenomene Komova poput šuma, potoka, pećina i sl. Takođe, obuhvaćena je istorija područja kroz pojavu likova poput glasonoše iz srednjeg vijeka, Grka, Ilira... „Puno toga što daje sliku kulturnoških promjena i istorijskih dešavanja“, - kazala je Živaljević. Istakla je da su Komovi jedinstvena planina jer su njeni vrhovi surovi, goli, s njih se obrušava kamenje, a u podnožju su pitome šume i

livade. „Radi se o posebnoj planini koja ima divnu energiju privlačenja i spađanja. Komovi se izdvajaju spoljašnjom ljepotom koja naliči ilustracijama iz bajki, ali i bogatstvom narodne književnosti“, lirske pjesame, predanja i legendi - kazala je Živaljević.

Prema njenim riječima, glavna poruka knjige je da bića mogu biti beskrajno različita, poput divova i vila, ali da uprkos tome mogu pokazati međusobnu empatiju i ljubav.

Осінь у нашему єстві

Осінній цикл свят закриває річну календарно-обрядову цілісність. Дійсно, не становить цілісної системи, а ототожнив окремі звичаї та обряди, характер яких визначався станом закінчення зросту природи та приготуваннями до холоднечі і зимових свят. Головними моментами осіннього циклу є звичаї, призначенні до завершення збору врожаю чи повернення худоби з літніх пасовищ, що базувалися на Карпатах або Прикарпатті, нашіх давній поселень. Тут відображені головна турбота, а саме забезпечення родючості нив, плодючості худоби, продовження людського роду. Осінній обрядовий цикл показував природне засинання та поєднувався зі збором врожаю й збиранням дарів природи та підготовкою до наступного аграрного року.

Більшість обрядів осіннього циклу пов’язані не із конкретною датою чи святовим днем, а із виконанням виду землеробських

Василь Дацшин

Миронь Лазор мал найвекши улов на тогорочнай Чукияди

З нагоди Дня ошлебодzenia Руского Крестура у Другой шветовей войни, 20. октября домашне Здружене спортивских рыбарох (ЗСР) „Коляк“ организовало змагане у спортивском рыболову „Чукияду“, на хторим найвекши улов мал Миронь Лазор.

Перше место завжал спомнути Лазор чий вкупни улов мал 1145 грам, потым такой шлідующе, друге место припадло Владимирови Говльови зоз влапенима 485 грамами

чuki, а треце место выборел Микола Рац хтори у своїй мреже вимерал вкупно 280 грами чuki.

Змагане отримане на часци бегелю од моста по базен, на новей писти, а на тим традицыйним змаганю, седемнастим потерах, участовали вкупно 14 учаснікі.

За чашнікох и своїх членох ЗСР „Коляк“, по законченю штирогодзинового змаганя, организовал полуудзенок и дружене.

Рутенпрес

Újra hitelesítették a szándéknyilatkozatot

■ Oroszán jártak a szenttamási önkormányzat képviselői.

A magyarországi Oroszháza és Szenttamás község önkormányzatai közötti szoros barátság másfél évtizeddel ezelőtt testvérvárosi kapcsolattal kezdődött,

szeptember 27-én pedig a két város polgármestere Dávid Zoltán és Radivoj Debelački aláírásukkal újra hitelesítet-

Szabados Fodor Beáta, a közigéti tanács kulturális és tájékoztatási tanácsosa és Kocsis Krisztián, polgármesteri ta-

Podrška za unapređenje rodne ravnopravnosti

■ Opštine Vrbas i Vrnjačka Banja dobile su paket podrške za unapređenje rodne ravnopravnosti, u okviru projekta „Održive i inkluzivne usluge na lokalnom nivou“, koji sprovodi Stalna konferencija gradova i opština (SKGO) u saradnji sa Vladom Švedske.

Cilj ove inicijative je unapređenje položaja žena kroz kreiranje lokalnih akcionih planova i uvođenje rodno odgovornog budžetiranja (ROB), preneo je Nedeljnik. U narednom periodu ove dve opštine sproveće niz aktivnosti koje uključuju analizu trenutnih politika, konsultacije sa građanima i građankama, kao i procenu njihovih potreba u cilju izrade lokalnog akcionog plana za rodnu ravnopravnost. Poseban fokus biće na uvođenju rodno odgovornog budžetiranja (ROB), koje osigurava pravedniju raspodelu budžetskih sredstava i omogućava efikasnije rešavanje rodno zasnovanih nejednakosti.

Nataša Okilj, savetnica za rodnu ravnopravnost i anti-diskriminaciju u SKGO istakla je važnost rodno odgovornog budžetiranja za postizanje rodne ravnopravnosti. „Rodna ravnopravnost nije samo pravna obaveza, već temelj za izgradnju pravednijeg društva. Uvođenjem rodno odgovornog budžetiranja i pažljivijim planiranjem, cilj je da svi građani i građanke budu jednakopravni i zastupljeni u procesu donošenja odluka. Kroz ovaj projekat, radimo na stvaranju inkluzivnijih zajednica u kojima svi imaju jednakе šanse“, izjavila je Nataša Okilj.

Socijalna inkluzija Roma i Romkinja u opštini Vrbas Kreativno - likovna radionica

■ Realizujući projekt „Socijalna inkluzija Roma i Romkinja u opštini Vrbas“ Kancelarija za mlade organizovala je kreativnu radionicu za učenike Srednje stručne škole „4. juli“ i osnovnih škola „20. oktobar“ i „Bratstvo – jedinstvo“.

Uz prezentaciju i edukaciju o dizajnu primerenu učesnicima radionice, akademска umetnica i profesorka umetnosti Tamara Baranovski za ovu priliku pred njih je postavila kreativni izazov na temu „Kreativna slika rukom deteta“.

„U saradnji sa Kancelarijom za mlade i lokalnom samoupravom, održali smo i kreativno-likovnu radionicu i edukaciju na temu ‘Dizajn, grafika i umetnost’. Na ovoj radionici učenici ma škola približen je pojam ‘dizajn’, njegovo značenje kao i njegove oblasti. Naravno, prezentovana su i naša

dva nova smera koji školju buduće nosioce industrijskog dizajna, osnovnog u realizaciji konačnih proizvoda ostalih grana. Bilo je dinamično, zabavno, produktivno, korisno, ali i veoma iscrpljujuće jer se odazvao

neočekivano veliki broj dece u izuzetno malom prostoru. Ipak, važno je to da su posle svega, ovi najmlađi, izazli sa idejom da kad porastu žele da postanu dizajneri“, rekla je nakon radionice Tamara Baranovski.

U Srbobranu počela sa radom Narodna kuhinja

■ Narodna kuhinja u opštini Srbobran počela je sa radom 21. oktobra. To je vrsta pomoći za nekoliko kategorija najugroženijih građana, koju organizuje Crveni krst u sva tri naseljena mesta: Srbobranu, Turiji i Nadalu.

Prvog dana rada Narodne kuhinje, korisnike ove usluge je u Mesnoj zajednici Srbobran dočekao sekretar Crvenog krsta Srbobran, Goran Radovanović, sa namerom da ih pozdravi, ali i kako bi se svi podsetili na koji način će funkcionišati podela hrane za period jesen 2024 – proleće 2025.

„Svake godine s jeseni otvaramo vrata Narodne kuhinje, dolaskom hladnijih dana nema više mogućnosti da se radi u polju, da se odlazi u nadnice, što je za dobar deo korisnika naše usluge osnovni izvor prihoda.“

Ovo je vreme kad počнемo sa spremanjem topnih

dnevnih obroka, kako bismo obezbedili koliko toliko pristojan život i građanima koji ne uživaju sve benefite života koje većina nas smatra uobičajenim.

Narodna kuhinja će raditi sve do maja naredne godine, eventualno i u junu, ako bude bilo potrebe.

Dnevno će se pripremati do 200 obroka, a ja ću se potruditi, kao i do sad, da stvorim što više prilika da ti obroci budu pojaćani. Sutra će to biti osvežavajući napici, Next sa ukusom limuna – donacija Crvenog krsta Vojvodine i Banke hrane Vojvodina, a u budućnosti i voće, povrće, mleko i slatkiši... Sve što je potrebno“, rekao je za portal Srbobran. danas, Goran Radovanović.

Crveni krst se trudi da

dnevni obroci budu nutritivistički i količinski zadovoljavajući, kako bi korisnici kuhinje bili siti i zdravi, što i jeste najvažniji motiv pružanja ove usluge ističe Radovanović.

„Ja sam probao današnji obrok, mogu reći da nije samo obilan već i da mi je bilo zadovoljstvo pojesti ga,

jer je ukus odličan“, dodao je sekretar. On se zahvalio opštini Srbobran, koja obezbeđuje meso uz svaki obrok, što je u radu Narodnih kuhinja na teritoriji Srbije retkost.

Ovogodišnji tender za pripremu obroka je dobio restoran „Gurman“, Srbobran, gde se priprema hrana za korisnike iz cele opštine.

**Prodaja stanova u centru Vrbasa
Kvadrature od 28 do 73 m²
Telefon: 064 125 84 91**

**Prodajem rasad limuna
Prodajem velike biljke limuna
tel: 063 76 57 303**

**Prodajem kuću u Vrbasu
Nova gradnja 135 m²
stambene površine,
300 m² nus prostorija, 10 ari placa.
Za više informacija pozovite:
Tel: 065/319 55 31 ili 069 701 367**

**U toku prodaja
stanova u izgradnji
u Ulici Palih boraca u Vrbasu
Zainteresovani mogu da se javе na
tel: 063 506 246**

**Na prodaju
9 košnica pološki
sa po 20 ramova i 3 nukleusa
Sve sa rojevima
Telefon: 060/707 2110**

Dnevni meni hotela "Bačka"
Svakog dana od 12-18h!
Vaša omiljena jela!
Poručite na tel: 064 88 22 181

Supa ili čorba
Glavno jelo
Salata
Dezert
Hleb

NOVO U PONUDI!
Garnirani sendvič

HOTEL BAČKA

- JELA PO PORUDŽBINI ZA PORUDŽBINE, DOSTAVU I REZERVACIJU RESTORANA, POZOVITE

**Kuća na prodaju
Danila Bojovića 36, Vrbas
kuća 134 m², parcela 375 m²
Sve legalno, kuća i pomoćni objekat
Cena 45.000 evra
Telefon: 066/427 931**

Srbobranci na 28. Dunavskom polumaratonu

■ Na 28. Dunavskom polumaratonu održanom u Apatinu, SrbobRUN je imao pet predstavnika. Na trci dugoj 21 kilometar drugo mesto, u svojoj kategoriji, je osvojila Isidora Šarčev, dok je Ivica Bačak bio treći u trci na 10 kilometara, u svojoj kategoriji.

Udruženje rekreativnih trkača SrbobRUN iz Srbobrana je 20. oktobra, na takmičenju 28. Dunavski polumaraton u Apatinu, imalo pet predstavnika u disciplinama trčanja na 10 i 21 kilometar.

Za SrbobRUN trčali su: Aleksandar Tatić, Slobodan Miković, Dejan Ratkovica, Ivica Bačak i Isidora Šarčev. Ovog puta, Dušan Srđanov je pružao moralnu podršku, bio je sprečen da se nadmeće usled povrede. Na trci dugoj 21 kilometar drugo mesto, u

svojoj kategoriji, je osvojila Isidora Šarčev, dok je Ivica Bačak bio treći u trci na 10 kilometara, u svojoj kategoriji. 28. Dunavski polumaraton je organizovao Atletski klub Apatin, na startu je bilo više od 700 učesnika, a pored pomenute glavne trke – polumaraton u dužini od 21 kilometra, i trke zdravlja od 10 kilometara, učesnici su mogli da biraju i štafetu 2 puta 5 kilometara, kao i nordijsko hodanje na 10 kilometara.

CFK Drago Jovović

Panonska 2, 21460 Vrbas

www.cfkvrbas.com

Kuglašice Vrbasa u izvanrednoj formi Izborile dve uzastopne pobe

■ „Izvanredna forma KK „Vrbas“ donela je nedavno na poslednjim takmičenjima dve uzastopne pobe. Siguran sam da naše kuglašice hitaju ka prvom mestu“, kaže potpredsednik KK „Vrbas“, Nedeljko Obrovački.

Kuglašice Vrbasa nastavljaju da nižu uspehe, zabeležile su dve pobe u prva dva kola Prve lige Srbije grupa Vojvodina. Odlična timska igra, koncentracija i dobar stručni rad doveli su ekipu do uspešnog starta na početku prvenstva. U prvoj utakmici koja je odigrana u Novom Sadu protiv ekipe „NS 1932“ pobedile su sa rezultatom 5:3, bodove su osvojile Angelina Novaković, Duška Obrovački i Iboja Jagić. „I druge članice ekipe su dale veliki doprinos osvajanju bodova. Poseban doprinos je dala Iboja Jagić, koja je posle duže pauze imala prvi nastup“, ističe Nedeljko

Obrovački. U drugoj utakmici odigranoj u CFK „Drago Jovović“ savladana je ekipa „Petrovaradina“ iz Petrovaradina rezultatom 6:2, veoma dobrim rasporedom igračica po stazama. Veliki doprinos posebno važan za ove dve pobe KK „Vrbas“ dala je

Dušanka Korać, trener, koja je uspešno vodila ekipu do pobe. Pobedu je izborila ekipa u sastavu: Iboja Jagić, Blagica Prokić, Dušanka Korać, Duška Obrovački, Klara Višnjević i Angelina Novaković. U ovoj pobiđi značajan iskorak je napravila Blagica Prokić osvajanjem prvih bodova u sezoni. „Pobede nas dodatno stimulišu i daju nam podstrek u pohodu na vrh tabele, a u narednim utakmicama ćemo biti pojačane povratkom jedne od najiskusnijih kuglašica Milene Madžgalj“, smatra Duška Obrovački jedna od igračica KK „Vrbas“.

Mladi atletičari iz Vrbasa Zapaženi rezultati

■ Mladi atletičari, članovi vrbaskog Atletskog kluba, ostvarili su odlične rezultate na Školskom okružnom prvenstvu u atletici, koje je održano u Novom Sadu.

Nikolija Andić, učenica 2. razreda OŠ „Bratstvo-jedinstvo“ iz Kucure, osvojila je 1. mesto u trci na 60 metara, čime je ostvarila plasman na Međuokružno prvenstvo u Atletici; Đurđa Malić, učenica 6. razreda OŠ „Svetozar Miletić“, osvojila je 3. mesto u trci na 300 metara; Martin Govedarica, učenik 5. razreda OŠ „20. oktobar“, osvojio je 3. mesto u trci na 60 metara; Lazar Andić, učenik 8. razre-

da OŠ „Bratstvo-jedinstvo“ iz Kucure osvojio je 3. mesto u trci na 100 metara.

„Zapažene rezultate imali su i Jana Jakšić koja je prošle godine bila prva na 60m na istom takmičenju, nakon plasmana osvojila 5. mesto na republičkom prvenstvu. Ove godine, posred klupske kolege Staše Rašković, Miloša Markovića, Ivane Striber (5. razred), koji se takođe ističu

na brojnim takmičenjima, i mlađi (Anja Đedović, Mila Bulatović, Đole Marojević, Kalina Vučković (3.razred)), nije uspela da dostigne plasman u top 3, s obzirom da se takmiče sa godinu starijim rivalima, ali po rezultatima su pokazali sjajnu spremnost za sledeće prvenstvo, gde će imati priliku da izmere snage u svojoj uzrasnoj kategoriji“, saopštено je iz vrbaskog Atletskog kluba.

Центар за физичку културу
"Драго Јововић"
Врбас

www.cfkvrbas.com
т. (+381) 21 706 233
ф. (+381) 21 706 693
Панонска 2, 21460 Врбас

PORTO TRAVEL

WWW.PORTOTRAVEL.RS
Blok Save Kovačevića 14, Vrbas
Tel. 021.700.223
060.1331.366
(Preko puta ulaza u Hotel Bačku)

HOTELSKA USLUGA NA BAZI PANSIONA, POLUPANSIONA, NOĆENJE SA DORUČKOM I DNEVNIM ODMOROM

SOBE
JEDNOKREVETNE, DVOKREVETNE SOBE SA FRANCUSKIM LEŽAJEM, APARTMANI...

SALE
KAPACITETA 30, 100, 200 I 400 MESTA

SALONI
ZA SEMINARE, SASTANKE, BANKETE, PREZENTACIJE...

RECEPCIJA: +381 64 882 21 80

- JELA PO PORUDŽBINI
- A LA CARTE
- SPECIJALITETI
- MENI RUČKOVI
- DOSTAVA

ZA PORUDŽBINE, DOSTAVU I REZERVACIJE RESTORANA POZOVITE +381 64 882 21 81

www.hotelbacka.rs [Hotel "Bačka"](#)

NALEPNICHE BROŠURE VIZIT KARTE FLAJERI PAPIRNE KESE
PODMETACI ZA ČASE KNJIGE KOVERTE POZIVNICE FASCIKLE HEMJSKE
UPALJAČI BLOKOVSKA ROBA KALENDARI MEMORANDUMI ROKOVNICI NOVINE
KATALOZI KOMERCIJALNA AMBALAŽA PLAKATI ČESTITKE PAPIRNE KOCKE

dr Ružica Papović spec. med. mikrobiologije
21460 Vrbas, Njegoševa 2
papoviclab@gmail.com

Tel: 021 703 444
mob: 062 703 444 mob: 063 567 826

Radno vreme: svakog radnog dana od 7 do 19 časova
subotom od 7 do 13 časova